Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
NIILA JÄÄSKINENA,
predstavljeni 18. oktobra 2012 [1]

Zadeva C-460/09 P

Inalca SpA – Industria Alimentari Carni,
Cremonini SpA
proti

Evropski komisiji

„Pritožba — Nepogodbena obveznost Unije — Zastaralni rok — Začetek“

I – Uvod

1. Družbi Inalca SpA – Industria Alimentari Carni (v nadaljevanju: Inalca) in Cremonini SpA (v nadaljevanju: Cremonini) v pritožbi predlagata razveljavitev sklepa Sodišča prve stopnje Evropskih skupnosti z dne 4. septembra 2009 v zadevi Inalca in Cremonini proti Komisiji (T-174/06, v nadaljevanju: izpodbijani sklep), s katerim je to sodišče zavrnilo odškodninski zahtevek za povrnitev škode, ki naj bi pritožnicama nastala s tem, da je Komisija Evropskih skupnosti z dopisom z dne 6. julija 1998 italijanskim organom poslala poročilo o preiskavi, ki je bila uvedena zoper njiju (v nadaljevanju: dopis Komisije z dne 6. julija 1998). [2]

2. Treba je poudariti, da pritožnici, družbi Inalca in Cremonini, navajata, da je bil glede njiju v okviru nacionalnih postopkov, uvedenih na podlagi navedenega dopisa Komisije, odpravljen vsak sum, glede tega pa jima Komisija ne nasprotuje. Zato je Komisija leta 2006 ustavila postopek zagotovitve vračila, ki je bil uveden zoper njiju v zvezi z elementi, navedenimi v dopisu Komisije z dne 6. julija 1998.

3. V tej zadevi je Sodišče pozvano, da se izreče zlasti glede zastaralnega roka, ki se uporablja za tožbe, vložene na podlagi nepogodbene odgovornosti Evropske unije, in, natančneje, glede meril, ki določajo trenutek začetka teka tega roka v obravnavanem primeru.

II – Dejansko stanje ter nacionalni postopki in postopki Skupnosti

4. Družbi Inalca in Cremonini sta del skupine družb, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in distribucijo proizvodov, namenjenih prehrambeni industriji in za uporabo v gostinstvu.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — Navedeno preiskavo je vodila enota Komisije za koordinacijo boja proti goljufijam (UCLAF) z namenom, da se preveri zakonitost nekaterih izvoznih nadomestil za izvoz govejega mesa v Jordanijo.

5. Komisija je na podlagi preiskave, ki je bila opravljena februarja in marca leta 1998 v Jordaniji v okviru sistema izvoznih nadomestil za kmetijske proizvode, z dopisom z dne 6. julija 1998 italijanske organe obvestila, da je od skupno 37.978 ton govejega mesa, izvoženega iz Evropske skupnosti brez carinske deklaracije o sprostitvi na jordanski trg, 2272 ton iz Italije. Komisija je v tem dopisu italijanske organe med drugim pozvala, naj poiščejo ime izvoznika, da bi uvedla postopke za zagotovitev vračila izvoznih nadomestil in, če bi bila udeležba pri storitvi kaznivega dejanja ugotovljena, kazenski pregon.

6. Pristojni italijanski organ je z dopisom z dne 15. januarja 1999 družbi Inalca in Cremonini vročil odločbi o izterjavi izvoznih nadomestil (v nadaljevanju: odločbi o izterjavi z dne 15. januarja 1999).[3] Pritožnici sta vložili pritožbi zoper navedeni odločbi, ki pa sta bili z odločbo z dne 7. marca 2000 zavrnjeni.

7. Italijanski organi so 16. februarja 1999 rezultate preiskave, ki jo je opravila Komisija, posredovali pristojnim italijanskim sodnim organom, na podlagi česar je bil uveden kazenski postopek zoper zakonite zastopnike pritožnic.

8. Pritožnici sta sklenili dve poroštveni polici (polizze fideiussorie), da bi se postopek za izterjavo nadomestil ustavil.

9. Tožba, na podlagi katere je bila uvedena kazenska preiskava, je bila umaknjena 18. decembra 2002. V civilni sodbi, izdani 16. januarja 2004, je bilo ugotovljeno, da očitki, navedeni zoper družbo Inalca v utemeljitev odločbe o izterjavi z dne 15. januarja 1999, niso bili utemeljeni in da zneska, katerega vračilo je bilo zahtevano, ni dolgovala družba Inalca. Glede družbe Cremonini so bile v civilni sodbi z dne 27. aprila 2005 navedene enake ugotovitve.

10. Italijanski organi so z dopisoma z dne 22. in 23. marca 2004 ugodili zahtevi družbe Inalca, naj se odpravi odločba o izterjavi z dne 15. januarja 1999, ki se je nanašala nanjo, in poroštvena polica, ki jo je sklenila ta družba, je bila ukinjena. Zahtevi družbe Cremonini, naj se odpravi odločba o izterjavi z dne 15. januarja 1999, ki se je nanašala nanjo, je bilo tudi ugodeno z dopisoma z dne 22. in 23. marca 2004, in poroštvena polica, ki jo je sklenila ta družba, je bila ukinjena.

11. Družba Inalca je z dopisom z dne 27. januarja 2005 od Komisije zahtevala povrnitev škode, ki naj bi jo utrpela zaradi preiskave, ki jo je uvedla Komisija, in zaradi dopisov, ki jih je ta poslala italijanskim organom. Komisija[4] je z dopisom z dne 15. aprila 2005 družbo Inalca obvestila, da temu odškodninskemu zahtevku ne more ugoditi, ker bi morebitna pravica vsekakor že zastarala na podlagi člena 46 Statuta Sodišča.

12. Komisija je z Odločbo št. 2006/678/ES z dne 3. oktobra 2006[5] (v nadaljevanju: odločba Komisije z dne 3. oktobra 2006) nepravilnosti pri izvoznih nadomestilih za izvoz govejega mesa v Jordanijo, o katerih je obvestila Italijansko republiko umaknila iz seznama obvestil, določenih v členih 3 in 5 Uredbe Sveta (EGS) št. 595/91 z dne 4. marca 1991 o nepravilnostih in povračilu napačno izplačanih vsot v zvezi s financiranjem skupne kmetijske politike ter o ustanovitvi informacijskega sistema na tem področju in razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 283/72 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 11, str. 171).

3 — V navedenih odločbah je naveden člen 8 Uredbe Sveta (EGS) št. 729/70 z dne 21. aprila 1970 o financiranju skupne kmetijske politike (JO L 94, str. 13), odstavek 1 tega člena pa določa, da „[d]ržave članice sprejmejo potrebne ukrepe skladno s svojimi zakoni in drugimi predpisi, da […] se prepričajo, da so ukrepi, ki jih financira sklad, dejansko izvedeni in pravilno izvršeni, […] se preprečijo in odpravljajo nepravilnosti [in] da se izterjajo zneski, izgubljeni zaradi nepravilnosti ali malomarnosti“. V skladu z odstavkom 2 tega člena države članice obvestijo Komisijo o za to sprejetih ukrepih, in zlasti o stanju upravnih in sodnih postopkov.“

4 — Navedeni dopis je poslal direktor Evropskega urada za boj proti goljufijam (OLAF), ki je pravni naslednik UCLAF.

5 — Odločba Komisije o finančnih posledicah v okviru obračuna izdatkov, financiranih iz Jamstvenega oddelka Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada, v določenih primerih nepravilnosti s strani gospodarskih subjektov (UL L 278, str. 24). Glej točko 31 te odločbe.

13. Pritožnici sta z dopisom z dne 9. marca 2006 na Komisijo naslovili odškodninski zahtevek za povračilo nastale škode v višini 2.861.000 EUR. Komisija tej zahtevi ni ugodila.

III – Tožba pred Splošnim sodiščem in izpodbijani sklep

14. Pritožnici sta v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 27. junija 2006 vložili tožbo pred Splošnim sodiščem, v kateri sta predlagali, naj se ugotovi nepogodbena odgovornost Skupnosti in naj se naloži Komisiji povračilo nastale škode, ocenjene na 2.861.000 EUR, in plačilo kompenzacijskih obresti v zvezi s tem ter morebitnih zamudnih obresti.

15. Komisija je z ločeno vlogo z dne 18. septembra 2006 vložila ugovor nedopustnosti na podlagi člena 114(1) Poslovnika Splošnega sodišča z obrazložitvijo, da je tožba nedopustna zaradi zastaranja, določenega v členu 46 Statuta Sodišča.

16. Splošno sodišče je glede dopustnosti v točki 46 izpodbijanega sklepa spomnilo, da začne zastaralni rok za vložitev tožbe zaradi nepogodbene odgovornosti Skupnosti teči, ko so izpolnjeni vsi pogoji, določeni za obveznost povrnitve škode, zlasti, ko nastane škoda, ki jo je treba povrniti. V točki 47 izpodbijanega sklepa je spomnilo, da če odgovornost Skupnosti izhaja iz normativnega akta, začne zastaralni rok teči, ko nastanejo škodljivi učinki tega akta. Pojasnilo je, da v sporih, ki kot v obravnavanem primeru temeljijo na posamičnih aktih, ta rok začne teči, ko je škoda dejansko nastala. V točki 49 izpodbijanega sklepa je sklenilo, da je treba natančen trenutek nastanka zatrjevane škode, ki naj bi nastala pritožnicama, določiti na podlagi ločene preučitve premoženjske in nepremoženjske škode, katere povrnitev zahtevata pritožnici.

17. Splošno sodišče je glede premoženjske škode v točki 51 izpodbijanega sklepa najprej ugotovilo, da je škoda, ki je nastala v zvezi s sklenitvijo poroštvenih polic pri zavarovalnici, postala gotova 30. novembra 1999, to je takrat, ko sta pritožnici sklenili pogodbe o ustanovitvi navedenih polic, s tem pa je zavrnilo trditev pritožnic, da je škoda postala gotova ob sprejetju odločbe Komisije z dne 3. oktobra 2006. Vendar je Splošno sodišče v točkah 59 in 64 izpodbijanega sklepa pojasnilo, da so stroški za sklenitev poroštvene police trajajoči in da je zahtevek za povrnitev te škode dopusten v delu, v katerem se nanaša na podaljšanja pogodb o sklenitvi poroštvenih polic po 27. juniju 2001.

18. Glede stroškov za pravno svetovanje in pomoč ter stroškov za osebje, ki se je ukvarjalo s to zadevo, je Splošno sodišče v točkah 71 in 73 izpodbijanega sklepa navedlo, da je bila škoda, ki izvira iz teh stroškov enkratna in da je zato odškodninski zahtevek glede teh stroškov zastaral.

19. Nazadnje, glede odškodninskega zahtevka za povrnitev zatrjevane škode, ki naj bi nastala v obliki izgubljenega dobička zaradi zmanjšanja razpoložljivih finančnih sredstev po plačilu premij, ki so se nanašale na sklenitev poroštvenih polic, stroškov za pravno svetovanje in pomoč ter stroškov za osebje, ki se je ukvarjalo s to zadevo, je Splošno sodišče v točki 74 izpodbijanega sklepa razsodilo, da zahtevek pritožnic ne vsebuje potrebnih pojasnil in da ga je treba zato zavreči kot nedopustnega.

20. Glede nepremoženjske škode je Splošno sodišče v točki 77 izpodbijanega sklepa razsodilo, da je zahtevek, ki se nanaša na to škodo, zastaral, ker je zatrjevana škoda nastala ob uvedbi navedenih postopkov v letih 1999 in 2000, to je več kot pet let po vložitvi tožbe. V točki 78 izpodbijanega sklepa je zavrnilo trditev pritožnic, da je ta škoda trajala vse do razglasitve sodbe 27. aprila 2005, in v točki 79 izpodbijanega sklepa dodalo, da sta se pritožnici vsekakor sklicevali na okrnitev poslovnega ugleda, ne da bi s tem v zvezi podali pojasnila. Na podlagi tega je Splošno sodišče v točki 81 izpodbijanega sklepa ugotovilo, da je tožba dopustna le v delu, v katerem se nanaša na povračilo škode, nastale zaradi plačila premij v zvezi s sklenitvijo poroštvenih polic po 27. juniju 2001.

21. Glede utemeljenosti je Splošno sodišče po tem, ko je spomnilo na ustaljeno sodno prakso, v skladu s katero je ugotovitev nepogodbene odgovornosti Skupnosti v smislu člena 288, drugi stavek, ES, pogojena z izpolnitvijo vseh pogojev, in sicer nezakonitostjo ravnanja, ki se očita instituciji, obstojem dejanske škode in obstojem vzročne zveze med zatrjevanim ravnanjem in zatrjevano škodo, v točki 85 izpodbijanega sklepa pojasnilo, da je treba, če eden od navedenih treh pogojev za ugotovitev odgovornosti Skupnosti ni izpolnjen, odškodninski zahtevek zavrniti, ne da bi bilo treba preveriti, ali sta druga dva pogoja izpolnjena.

22. V točki 90 izpodbijanega sklepa je Splošno sodišče ugotovilo, da – ne da bi se bilo treba opredeliti glede vprašanja o odgovornosti Skupnosti za škodo, ki je bila povzročena z nacionalnima odločbama o izterjavi z dne 15. januarja 1999 – škoda, ki je nastala zaradi sklenitve poroštvenih polic, ni bila neposredno povzročena z dopisom Komisije z dne 6. julija 1998.

23. Glede na navedeno je Splošno sodišče v točki 94 izpodbijanega sklepa razsodilo, da je treba odškodninski zahtevek, ki sta ga vložili pritožnici, v delu, v katerem je dopusten, zavrniti kot očitno pravno neutemeljen.

IV – Pritožba in nasprotna pritožba

24. Pritožnici v pritožbi Sodišču predlagata, naj izpodbijani sklep razveljavi in vrne zadevo v odločanje Splošnemu sodišču, ter Komisiji naloži plačilo stroškov tega postopka in postopka v zadevi T-174/06. V utemeljitev pritožbe pritožnici navajata sedem pritožbenih razlogov.

25. Komisija je v odgovoru na pritožbo odgovorila na teh sedem pritožbenih razlogov.

26. Poleg tega je Komisija vložila nasprotno pritožbo, ki se nanaša na napačno uporabo prava, in je Sodišču predlagala, naj razveljavi izpodbijani sklep v delu, v katerem je ugotovljena dopustnost tožbe na prvi stopnji, in konča spor z zavrnitvijo tožbe kot v celoti nedopustne, vsekakor pa naj pritožnicama naloži plačilo stroškov obeh stopenj.

V – Analiza

27. Najprej je treba preučiti nasprotno pritožbo Komisije, ker je odločujoča.

A – *Nasprotna pritožba Komisije*

1. Trditve Komisije

28. Komisija v nasprotni pritožbi Sodišču predlaga, naj pojasni svojo sodno prakso glede trenutka, s katerim začne teči zastaralni rok za vložitev odškodninskih zahtevkov v zadevah, ki niso tiste, pri katerih odgovornost izhaja iz normativnih aktov.

29. Komisija navaja, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo s tem, da je v točkah 46 in 47 izpodbijanega sklepa razsodilo, da je trenutek, s katerim začne v obravnavani zadevi teči zastaralni rok, takrat, ko pride do škodljivih učinkov tega akta. Spominja, da je bila uvedena posebna ureditev za primere, ko odgovornost Unije izhaja iz normativnih aktov. Ta ureditev naj bi bila pojasnjena s posebnostjo škode, ki izhaja iz normativnega akta, ki ima glede posameznikov učinke šele kasneje, ta ureditev pa naj se ne bi uporabljala v drugih primerih, ko odgovornost izhaja med drugim iz materialnih dejanj ali dogodkov.

30. Komisija podredno navaja, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo s tem, da je v točki 47 izpodbijanega sklepa razsodilo, da se odškodninski zahtevek, ki ga obravnava, nanaša na spor, ki temelji na posamičnem aktu v smislu sodbe Holcim (Nemčija) proti Komisiji [6], čeprav ne gre za posamični akt, ki ima nujne posledice glede naslovnika tega akta.

31. Komisija še bolj podredno navaja, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo s tem, da je samovoljno spremenilo merila, ki so bila določena v zgoraj navedeni sodbi Holcim (Nemčija) proti Komisiji. Komisija meni, da je v obravnavani zadevi zastaralni rok začel teči z dnem nastanka škodnega dogodka, to je 6. julija 1998, ko je Komisija poslala dopis, oziroma najkasneje na dan, ko sta se pritožnici seznanili z navedenim dopisom, to je prek odločbe o izterjavi z dne 15. januarja 1999 [7].

32. Poleg tega Komisija navaja, da če je navedena škoda trajajoča, bi bila v praksi možnost za vložitev odškodninske tožbe odprta – vsaj za delno povrnitev škode – zelo dolgo obdobje, in sicer do poteka petega leta od trenutka, ko se je tožeča stranka pritožila nad zadnjimi škodljivimi posledicami akta, ki je predmet obravnave. Funkcija zastaralnega roka ne bi bila več preprečitev vložitve tožbe, ampak le omejitev zneska odškodnine na škodo, ki je nastala v petih letih pred vložitvijo tožbe.

33. Pritožnici menita, da je treba nasprotno pritožbo Komisije zavrniti.

2. Analiza

34. V nasprotni pritožbi je Sodišče pozvano, naj preveri, ali je Splošno sodišče pravilno razsodilo, da je zastaralni rok začel teči od trenutka, ki je določen v izpodbijanem sklepu.

35. V zvezi z začetkom teka zastaralnega roka je treba spomniti, da v skladu s členom 46 Statuta Sodišča Evropske unije, „[t]ožbe proti Uniji v zadevah, ki izhajajo iz nepogodbene odgovornosti, zastarajo po petih letih od nastanka kršitve.“

36. Začetek teka zastaralnega roka je bil v sodni praksi natančno določen za različne primere. Zato, kadar gre za primer, ko odgovornost Unije izvira iz normativnega akta, začne ta zastaralni rok teči, ko nastanejo škodljivi učinki tega akta, torej ko je tožečim strankam povzročena nedvomna škoda [8]. V sporih, ki izvirajo iz posamičnih aktov, začne zastaralni rok teči, ko odločba začne učinkovati na osebe, ki jih zadeva [9]. V drugih primerih začne ta zastaralni rok teči, ko so izpolnjeni vsi pogoji, od katerih je odvisna obveznost povračila, in zlasti ko je škoda, ki jo je treba povrniti, konkretizirana [10].

37. Treba je navesti dve opombi, ki se nanašata na način štetja zastaralnega roka in na trenutek, ko ta začne teči.

6 — Sodba z dne 19. aprila 2007 (C-282/05 P, ZOdl., str. I-2941, točka 29).

7 — V točki 16 odgovora na pritožbo in nasprotne pritožbe Komisija navaja 15. julij 1999. Menim, da gre za očitno tipkarsko napako in da bi moralo pisati „15. januar 1999“ kot v drugih točkah navedenega dokumenta.

8 — Glej v tem smislu sodbi z dne 13. novembra 1984 v združenih zadevah Birra Wührer in drugi proti Svetu in Komisiji (256/80, 257/80, 265/80, 267/80, 5/81, 51/81 in 282/82, Recueil, str. 3693, točka 15) in z dne 17. julija 2008 v zadevi Komisija proti Cantina sociale di Dolianova in drugim (C-51/05 P, ZOdl., str. I-5341, točka 54).

9 — Glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Holcim (Deutschland) proti Komisiji (točka 30).

10 — Glej sklepa Splošnega sodišča z dne 4. avgusta 1999 v zadevi Fratelli Murri proti Komisiji (T-106/98, Recueil, str. II-2553, točka 25) in z dne 14. septembra 2005 v zadevi Ehcon proti Komisiji (T-140/04, ZOdl., str. II-3287, točka 53) ter sodbo Splošnega sodišča z dne 28. septembra 2010 v zadevi C-Content proti Komisiji (T-247/08, točka 53). Nasprotno pa dnevna izguba obresti od vrednosti škode ne preprečuje teka tega roka. Glede na to, da se izračunajo na podlagi vrednosti škode na dan, ko je bila konkretizirana, je namreč namen teh obresti zgolj to, da je povračilo aktualizirano, tega se pa ne sme zamenjevati s kršitvijo, ki je podlaga za tožbo v smislu člena 46 Statuta Sodišča in ki je trenutek, od katerega dalje teče zastaralni rok (glej točko 28 zgoraj navedenega sklepa Fratelli Murri proti Komisiji).

38. Najprej je treba v zvezi z načinom štetja zastaralnega roka navesti, da Splošno sodišče v izpodbijanem sklepu meni, da je trenutek, ki je odločilnega pomena pri analizi vprašanja, ali je odškodninski zahtevek zastaral, določen z datumom vložitve tožbe pri tem sodišču. V skladu s tem pristopom je trenutek, ki ga je treba upoštevati, pet let pred vložitvijo tožbe. Ker je bila tožba vložena 27. junija 2006, je Splošno sodišče za začetek teka zastaralnega roka štelo 27. junij 2001.

39. Tak pristop, ki temelji na „obrnjeni kronologiji“, pa v obravnavani zadevi ni brez nevarnosti. Treba je spomniti, da se člen 46 Statuta Sodišča, nasprotno, nanaša na običajni kronološki red in začetek teka zastaralnega roka določa glede na nastanek dogodka, ki je povzročil škodo [11].

40. Zato je treba opredeliti akt ali dogodek, ki se ga lahko pripiše Uniji in od katerega dalje lahko začne teči zastaralni rok. V zvezi s tem je treba opozoriti na naslednje.

41. Komisija meni, da je v obravnavani zadevi zastaralni rok začel teči od trenutka, ko je nastal dogodek, ki je povzročil škodo, to je od dopisa Komisije z dne 6. julija 1998, oziroma od takrat, ko sta se pritožnici seznanili z navedenim dopisom, to je od odločbe o izterjavi z dne 15. januarja 1997.

42. Glede na navedbe Splošnega sodišča v zvezi z dejanskim stanjem se zdi, da datum dopisa Komisije z dne 6. julija 1998 ustreza datumu, ko je Komisija prvič opravila neko dejanje v tej zadevi.

43. Škodni učinek – ob predpostavki, da je ugotovljen – bi bilo dejansko mogoče navezati na dopis Komisije z dne 6. julija 1998. Vendar ne gre ne za normativni akt, ne za posamični akt in tudi ne za akt, zoper katerega je mogoče vložiti pravno sredstvo. Sodišče je že imelo priložnost preučiti tovrstni dokument v zadevi Nutral proti Komisiji [12]. Poudarilo je, da gre za posebno vrsto sodelovanja med Komisijo in državo članico. Opredeliti ga je mogoče kot priporočilo Komisije državi članici, na podlagi katerega nastanejo konkretne obveznosti zadevnih gospodarskih subjektov, ki se posamično določijo s sprejetjem nacionalne odločbe.

44. Če je škoda, na katero se sklicujeta pritožnici, dejansko nastala zaradi dopisa Komisije z dne 6. julija 1998, pa ta dokument – glede na naravo in nepopolnost tega dokumenta – v obravnavani zadevi ni mogel sam povzročiti začetka teka zastaralnega roka. Navedeni dopis je bilo treba individualizirati in konkretizirati z drugimi ukrepi, in sicer v obravnavani zadevi z odločbama o izterjavi z dne 15. januarja 1999. Ti odločbi sta torej konkretizirali morebitno škodo s tem, da sta določili obveznost vračila in da sta individualizirali pritožnici. S prejemom navedenih odločb sta bili pritožnici popolnoma obveščeni o položaju in o finančnih posledicah, ki bi jih ta položaj utegnil povzročiti. Škodni učinek dopisa Komisije z dne 6. julija 1998 je nastal šele s spremembo pravnega položaja pritožnic v nacionalnem pravu po prejemu odločb o izterjavi z dne 15. januarja 1999. V obravnavani zadevi je torej treba glede ugotovitve odgovornosti Unije kot začetek teka zastaralnega roka uporabiti datum prejema odločb o izterjavi z dne 15. januarja 1999.

45. Tako je zastaralni rok, ki je začel teči januarja leta 1999, potekel pet let kasneje, in sicer januarja 2004. Namen tega roka je, da se vnaprej določi obdobje, v katerem se je mogoče sklicevati na odgovornost Unije. Vsak, ki se želi sklicevati na odgovornost Unije zaradi dopisa Komisije z dne 6. julija 1998, kateremu sta sledili odločbi o izterjavi, ki so ju sprejeli italijanski organi, je moral to storiti v obdobju petih let po prejemu navedenih odločb z dne 15. januarja 1999. Edino učinkovito

11 — Ta položaj je treba razlikovati od položaja, ki je bil obravnavan v sodbi Splošnega sodišča z dne 11. januarja 2002 v zadevi Biret International proti Svetu (T-174/00, Recueil, str. II-17, točka 41). V tej zadnjenavedeni zadevi so bili škodljivi učinki, ki naj bi jih utrpela tožeča stranka, posledica sprejetja in ohranjanja embarga na uvoz, za katerega se je odločila Skupnost. Splošno sodišče je poudarilo, da se v takem primeru, ko škoda ni bila povzročena v enem trenutku, temveč se je zaradi ohranitve nezakonitega akta v veljavi nadaljevala vsak dan določeno obdobje, zastaranje iz člena 46 Statuta Sodišča – glede na datum dejanja, ki pomeni pretrganje zastaranja – uporablja za obdobje več kot petih let pred tem datumom, ne da bi to vplivalo na pravice, ki so nastale v poznejših obdobjih. Vendar pa tu ne gre za takšne okoliščine.

12 — Sodba z dne 23. novembra 1995 (C-41/93 P, Recueil, str. I-2125, točka 30).

sredstvo, s katerim bi bilo mogoče pretrgati zastaranje, je bila vložitev tožbe. Člen 340 PDEU namreč ne preprečuje vložitve pravnega sredstva na Sodišču, da bi se ugotovilo načelno odgovornost Unije zaradi skorajšnje in z določeno gotovostjo predvidljive škode, čeprav obsega škode še ni mogoče natančno določiti. [13]

46. Zato je treba v obravnavani zadevi za začetek teka zastaralnega roka šteti dan, ko sta se pritožnici seznanili z odločbama o izterjavi z dne 15. januarja 1999.

47. Petletni zastaralni rok, ki je začel teči januarja leta 1999 ob prejemu odločb o izterjavi z dne 15. januarja 1999, pa je – kot sem že navedel – potekel januarja leta 2004. Zato je treba šteti, da je tožba, vložena pri Splošnem sodišču 27. junija 2006, prepozna.

48. Nasprotni pritožbi Komisije je torej treba ugoditi – ob tem pa jo v preostalem zavrniti, ker je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo s tem, da je v točkah 46 in 47 izpodbijanega sklepa menilo, da je v obravnavani zadevi zastaralni rok začel teči šele takrat, ko je škoda, ki izvira iz dopisa Komisije z dne 6. julija 1998, dejansko nastala, in ker je Splošno sodišče letne obnovitve poroštvenih polic štelo za ločene škodne dogodke, ki lahko podaljšajo zastaralni rok.

49. Iz navedenega izhaja, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo tudi s tem, ko je v točki 75 izpodbijanega sklepa razsodilo, da je tožba deloma dopustna.

50. Glede na navedeno Sodišču torej predlagam, da:

— ob obravnavi nasprotne pritožbe razveljavi izpodbijani sklep v delu, v katerem je ugotovljeno, da je tožba na prvi stopnji deloma dopustna, in

— zavrže tožbo na prvi stopnji kot v celoti nedopustno.

B – *Prvih šest pritožbenih razlogov*

51. Pritožnici v pritožbi navajata pritožbene razloge, ki se nanašajo na protislovno obrazložitev, nespoštovanje sodne prakse Skupnosti, kršitev člena 44(1)(c) Poslovnika Splošnega sodišča, izkrivljanje navedenih argumentov in napačno uporabo prava.

52. Glede na to, da Sodišču predlagam, da ugodi nasprotni pritožbi Komisije in da tožbo zavrže kot v celoti nedopustno, ker je prepozna, prvih šest pritožbenih razlogov iz pritožbe v sodbi ni več treba obravnavati.

53. Zato jih bom tu obravnaval zgolj podredno in zaradi izčrpnosti. Ker se drugi, tretji in četrti pritožbeni razlog nanašajo na škodo, ki izhaja iz izgubljenega dobička in na nepremoženjsko škodo, jih je treba obravnavati skupaj.

1. Prvi pritožbeni razlog

54. Prvi pritožbeni razlog iz pritožbe, ki sta jo vložili pritožnici, se nanaša na protislovnost obrazložitve in na nespoštovanje sodne prakse Skupnosti glede razlikovanja med postopkovnim merilom v zvezi z začetkom teka zastaralnega roka in preverjanjem obstoja pogojev za ugotovitev odgovornosti.

13 — Glej sodbi Sodišča z dne 2. junija 1976 v združenih zadevah Kampffmeyer in drugi proti EGS (od 56/74 do 60/74, Recueil, str. 711, točka 6) in z dne 14. januarja 1987 v zadevi Zuckerfabrik Bedburg in drugi proti Svetu in Komisiji (281/84, Recueil, str. 49, točka 14) ter sklep Splošnega sodišča z dne 14. decembra 2005 v zadevi Arizona Chemical in drugi proti Komisiji (T-369/03, ZOdl., str. II-5839, točka 106).

55. Po mnenju pritožnic je Splošno sodišče ravnalo napačno s tem, da v točki 55 izpodbijanega sklepa ni upoštevalo odločbe Komisije z dne 3. oktobra 2006. Pritožnici naj bi namreč bili vse do sprejetja te odločbe v položaju pravne negotovosti glede obstoja in višine utrpljene škode, ki naj bi dejansko nastala šele leta 2006. Pritožnici navajata, da je Splošno sodišče v točki 55 izpodbijanega sklepa ravnalo napačno tudi s tem, ko je pri svoji odločitvi pomešalo med postopkovnim merilom v zvezi z začetkom teka zastaralnega roka in ugotovitvijo o obstoju pogojev za vzpostavitev odgovornosti.

56. Po mnenju pritožnic bi moralo Splošno sodišče upoštevati datum 3. oktober 2006, to je trenutek, ko je Komisija sprejela odločbo o ustavitvi postopka.

57. Pritožnici torej trdita, da je zastaralni rok začel teči po nastanku škode.

58. To analizo pa je treba zavrniti iz več razlogov.

59. Najprej, iz vlog samih pritožnic izhaja, da naj bi utrpele škodo veliko pred sprejetjem odločbe Komisije z dne 3. oktobra 2006. Kot primer navajata sklenitev poroštvenih polic leta 1999, kar pomeni, da so bile premije plačane na dan, ki je naveden v teh policah. V zvezi s tem ni mogoče veljavno zatrjevati – ne glede na obstoj škode, ob predpostavki, da je dokazan – da je zastaralni rok začel teči sedem let kasneje, to je leta 2006. Zato upoštevni datum ne more biti tisti, ki ga predlagata pritožnici.

60. Poleg tega zastaralni rok ne teče od trenutka, ko je akt, ki je povzročil škodo, izbrisan iz pravnega reda. Na to je Sodišče spomnilo v sodbi Holcim (Nemčija) proti Komisiji [14] v zvezi z odločbo, ki jo je sodišče Unije razglasilo za nično, ob tem pa je navedlo, da za začetek teka zastaralnega roka ni pomembno, ali je bilo nezakonito ravnanje Unije ugotovljeno s sodno odločbo.

2. Drugi pritožbeni razlog

61. Pritožnici navajata, da je obrazložitev izpodbijanega sklepa glede zastaranja zahtevkov, ki se nanašajo na stroške za pravno svetovanje in pomoč ter stroške za osebje, ki so nastali pritožnicama, očitno protislovna in da Splošno sodišče ni spoštovalo ustaljene sodne prakse.

62. Ta pritožbeni razlog je treba zavrniti. Splošno sodišče je v točki 71 izpodbijanega sklepa pravilno opredelilo škodo, ki jo sestavljajo stroški za pravno svetovanje in pomoč ter stroški za osebje, ki so nastali pritožnicama, kot enkratno škodo, na podlagi česar je ugotovilo, da je glede tega tožba prepozna. Pritožnici zamenjujeta rok, ki velja za vložitev tožbe, in nastanek škode. Če bi Sodišče sledilo moji analizi glede začetka teka zastaralnega roka, bi bilo treba odškodninski zahtevek vložiti najpozneje januarja leta 2004 tudi glede zgoraj navedene škode, kar se pa ni zgodilo [15].

3. Tretji, četrti in peti pritožbeni razlog

63. Tretji, četrti in peti pritožbeni razlog se nanašajo na škodo, ki naj bi nastala v obliki izgubljenega dobička in nepremoženjske škode.

64. Pritožnici v tretjem pritožbenem razlogu navajata, da je Splošno sodišče s tem, da je odškodninski zahtevek za povračilo škode, ki jima je nastala v obliki izgubljenega dobička, razglasilo za nedopusten, izkrivilo argumente in kršilo člen 44(1)(c) Poslovnika Splošnega sodišča.

14 — Zgoraj navedena (točka 31).

15 — Tudi če se predpostavi, da je tak zahtevek dopusten, močno dvomim, da obstaja možnost, da bi se od Komisije zahtevalo, da prevzame breme pravnih stroškov, ki so nastali v zvezi z nacionalnimi postopki, ker je treba vprašanje naložitve bremena teh stroškov razrešiti v okviru nacionalnega postopka (glej v tem smislu sodbo z dne 16. julija 2009 v zadevi SELEX Sistemi Integrati proti Komisiji, C-481/07 P, točke od 20 do 26).

65. V skladu s četrtim pritožbenim razlogom naj Splošno sodišče poleg tega ne bi spoštovalo sodne prakse in obrazložitev v zvezi z zastaranjem odškodninskega zahtevka za povrnitev nepremoženjske škode naj bi bila očitno nelogična.

66. Nazadnje, v petem pritožbenem razlogu pritožnici navajata, da je Splošno sodišče s tem, da je razsodilo, da je odškodninski zahtevek za povračilo nepremoženjske škode vsekakor zastaral, kršilo člen 44(1)(c) Poslovnika Splošnega sodišča in ni spoštovalo sodne prakse s področja nepremoženjske škode ter da je obrazložitev Splošnega sodišča v zvezi s tem očitno nelogična.

67. Trditve pritožnic v zvezi z dopustnostjo odškodninskih zahtevkov za povrnitev zatrjevane škode, ki izhaja iz izgubljenega dobička, in zatrjevane nepremoženjske škode tudi niso učinkovite. Splošno sodišče je v točkah 74 in 80 izpodbijanega sklepa zavrnilo zahtevke, pri tem pa se je oprlo na to, da so ti zahtevki abstraktni. Ker niso dovolj natančni, naj ne bili v skladu s členom 44(1)(c) Poslovnika Splošnega sodišča. Nesporno pa je, da je treba v skladu s sodno prakso v podporo zahtevkom, ki se nanašajo na povračilo škode, ki izvira iz izgubljenega dobička, in nepremoženjske škode, predložiti zadostne dokaze. Tudi za to vrsto škode pritožnici nista uspeli predložiti niti dokazov o obstoju te škode niti podatkov, na katerih temelji ocena škode [16].

68. Poleg tega je Splošno sodišče v zvezi s trditvijo, da je nepremoženjska škoda trajajoča, v točkah 77 in 78 izpodbijanega sklepa zavrnilo to opredelitev.

4. Šesti pritožbeni razlog

69. Pritožnici v šestem pritožbenem razlogu navajata, da je Splošno sodišče v zvezi s pogojem obstoja vzročne zveze napačno uporabilo pravo s tem, da je v okviru zahtevka za povračilo škode, nastale zaradi plačila premij za sklenitev poroštvenih polic, v delu v katerem je bilo ugotovljeno, da je ta zahtevek dopusten, ugotovilo, da ni vzročne zveze med ravnanjem, ki se očita Komisiji, in zatrjevano škodo.

70. Komisija meni, da je ta pritožbeni razlog vsekakor povsem pravno neutemeljen.

71. V zvezi s tem je treba ugotoviti, da se pritožbeni razlog nanaša le na tisti del tožbe, za katerega je Splošno sodišče presodilo, da je dopusten. Vendar če bo Sodišče sledilo moji analizi v zvezi z začetkom teka zastaralnega roka, bo moralo izpodbijani sklep v tem delu vsekakor razveljaviti na podlagi nasprotne pritožbe, ki jo je vložila Komisija.

72. V zvezi z vzročno zvezo ugotavljam, da je Splošno sodišče v točki 92 izpodbijanega sklepa po analogiji z zgoraj navedeno sodbo Holcim (Nemčija) proti Komisiji pravilno ugotovilo, da je bila možnost sklenitve poroštvene police prepuščena prosti presoji pritožnic in da ni bila obvezna na podlagi sprejetja odločb o izterjavi z dne 15. januarja 1999. Če bi se namreč pritožnici odločili za takojšnjo vrnitev izvoznih nadomestil, jima ne bi bilo treba plačati stroškov v zvezi s sklenitvijo navedenih polic. In kot je navedla Komisija na obravnavi, bi bili v tem primeru zadevni zneski pritožnicama vrnjeni z obrestmi. Zato je šesti pritožbeni razlog pravno povsem neutemeljen, tako da predlagam, da se ga tudi zavrne.

73. Iz navedenega izhaja, da nobeden od šestih pritožbenih razlogov, navedenih v točki 51 teh sklepnih predlogov, ni utemeljen. Vsekakor jih je torej treba zavrniti kot neutemeljene.

16 — Glej zgoraj navedeno sodbo SELEX Sistemi Integrati proti Komisiji (točka 37). Je pa res, da sta Splošno sodišče in Sodišče za uslužbence v nekaterih zadevah, ki so se nanašale na uslužbence institucij, ugodila takim zahtevkom, ne da bi vedno podrobno navedla merila, ki so bila uporabljena za izračun.

C – *Sedmi pritožbeni razlog*

74. Pritožnici v zadnjem pritožbenem razlogu Sodišču predlagata, naj izpodbijani sklep razveljavi na podlagi kršitve načela razumnega trajanja postopka.

75. Pritožnici navajata, da glede na dejansko stanje in postopek, ki je potekal v obravnavani zadevi, ni treba uporabiti sodne prakse Sodišča, ki v primeru predolgega trajanja postopka pred Splošnim sodiščem določa, da je možnost razveljavitve odločbe Splošnega sodišča pogojena s tem, da se dokaže, da je predolgo trajanje postopka vplivalo na rešitev spora, ne da bi to vplivalo na možnost pridobitve odškodnine za škodo, ki je nastala zaradi predolgega trajanja postopka v skladu s členoma 235 ES in 288 ES.

76. Pritožnici podredno navajata, da je predolgo trajanje postopka vsekakor vplivalo na končno rešitev spora.

77. Komisija nasprotuje vsem tem trditvam in se sklicuje na njihovo nedopustnost.

78. Navajam, da pritožbeni razlog, ki se nanaša na prekoračitev razumnega roka sojenja v zvezi s postopkom pred Splošnim sodiščem, ni bil predstavljen pred Splošnim sodiščem [17]. Pritožnice namreč niso imele niti možnosti, da bi ga predstavile pred Splošnim sodiščem, glede na to, da to sodišče s sklepom razsoja brez obravnave.

79. Treba je spomniti, da čeprav je lahko dejstvo, da Splošno sodišče ni spoštovalo razumnega roka sojenja, če je dokazano, povod za odškodninski zahtevek, vložen v tožbi tožeče stranke proti Uniji na podlagi povezanih določb člena 268 PDEU in člena 340, drugi odstavek, PDEU, člen 113(1) Poslovnika Sodišča določa, da morajo v pritožbi predlogi pritožnika stremeti k temu, da se sodba Splošnega sodišča v celoti ali deloma razveljavi, in da se v takem primeru predlogom, danim na prvi stopnji, ugodi v celoti ali deloma [18]. V tej zadevi pa to ni tako.

80. Vendar če je nespoštovanje razumnega roka sojenja vplivalo na rešitev spora pred Splošnim sodiščem se je na to mogoče sklicevati v okviru pritožbe v podporo pritožbenemu razlogu, usmerjenem v razveljavitev odločbe. Ob neobstoju kakršnega koli indica, da je dolžina postopka vplivala na rešitev spora, pa v obravnavani zadevi pritožbeni razlog, da naj bi postopek pred Splošnim sodiščem prekoračil zahtevani razumni rok, ne more povzročiti razveljavitve sklepa tega sodišča, zato ga je treba razglasiti za nedopusten [19].

81. V teh okoliščinah je treba predlog za razveljavitev, ki sta ga pritožnici vložili v okviru sedmega pritožbenega razloga te pritožbe, zavreči kot nedopusten.

17 — Glej v tem smislu sodbo z dne 16. julija 2009 v zadevi Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland proti Komisiji (C-385/07 P, ZOdl., str. I-6155, točka 195).

18 — Sodba z dne 9. septembra 2008 v združenih zadevah FIAMM in drugi proti Svetu in Komisiji (C-120/06 P in C 121/06 P, ZOdl., str. I-6513, točka 205).

19 — Zgoraj navedena sodba FIAMM in drugi proti Svetu in Komisiji (točki 203 in 211).

VI – Predlog

82. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj odloči:

1. Sklep Sodišča prve stopnje Evropskih skupnosti z dne 4. septembra 2009 v zadevi Inalca in Cremonini proti Komisiji (T-174/06) se razveljavi v delu, v katerem je v točki 75 razsojeno, da je tožba dopustna glede odškodninskih zahtevkov za povračilo premoženjske škode, ki je nastala zaradi izgube, ki izhaja iz plačila premij za sklenitev poroštvenih polic, dolgovanih od 27. junija 2001.

2. Pritožba se zavrne in nasprotna pritožba se v preostalem delu zavrne.

3. Tožba, ki sta jo pri Sodišču prve stopnje Evropskih skupnosti vložili družbi Inalca SpA – Industria Alimentari Carni in Cremonini SpA v zadevi T-174/06 se v celoti zavrže kot nedopustna.

4. Družbama Inalca SpA – Industria Alimentari Carni in Cremonini SpA se poleg lastnih stroškov naloži plačilo stroškov, ki jih je priglasila Evropska komisija na prvi stopnji in v postopku s to pritožbo.